

Musicoloog Leo Samama: ‘Muziek helpt ons abstract te denken’

■ Hoorcolleges bij Muziekkamer online te beluisteren

ADVERTORIAL ■ “Ik zit vaak voor het vensterglas – mij duchtig te vervelen – en denk: als ik twee hondjes was – dan zou ik samen spelen”. Is dit aan Godfried Bomans toegeschreven versje niet ingegeven door het immense gedachtegoed van de cultuurhistoricus Johan Huizinga?

Door Lucien Knoedler

Hoe men menselijke samenlevingen duidt, spel is ouder dan cultuur, stelt Huizinga. Immers, de dieren hebben niet op mensen hoeven wachten om te leren spelen. Geen trap van beschaving en aan geen wereldbeschouwing gebonden, is het spel een vrije handeling, vormt eigen regels, schept gemeenschap.

HET SPEL IS ONREDELIJK

Huizinga: “Wij spelen, en weten, dat wij spelen, dus wij zijn meer dan enkel redelijke wezens, want het spel is onredelijk”. Mensen spelen als dieren, doen elkaar zo geen kwaad – anders valt het meteen in duigen. Onloochenbaar is het spel, telkens de zinnen scherp, altijd ernstig. Johan Huizinga’s onvolprezen meesterwerk over ‘De spelende mens’ (1938) verklaart waarom samen spelen en luisteren levensvoorwaarden zijn.

IDENTITEIT

“Muziek speelt in vrijwel ons hele leven een grote rol: van wiegeliedjes in de babykamer, het draaiorgel op straat, tot muziek op een iPod en in de kerk. We kunnen niet zonder.” Aldus musicoloog, docent, schrij-

ver en componist Leo Samama. “Muziek definieert ons als mensen, geeft ons mede een identiteit. Meer dan welke andere vorm van kunst kan muziek ons ook fysiek raken, met de directheid en de kracht van een zuivere klank. Tegelijk is muziek abstracter dan menig andere uiting van de mens.”

ABSTRACT DENKEN

Samama over zijn veel uitvoeriger boek: “Vraag me naar de zin van muziek en ik vertel je dat het ons helpt om abstract te denken. Een kind dat

zich interesseert voor klank en zich intensief met muziek bezighoudt, is al snel taliger, socialer en beter in wiskunde dan zijn leeftijdgenoten.

Dat komt omdat het, alleen maar door te luisteren, leert denken op meerdere sporen tegelijk. Wie in staat is om een stuk met drie, vier, vijf stemmen in zijn hoofd een plaats te geven, leert sneller denken en ontwikkelt een beter geheugen.”

DE ZIN VAN MUZIEK

Deze hoorcolleges alsook over ‘De taal van muziek’ en over componisten, onder wie Bach en Mahler, zijn via de gratis nieuwsbrief van Muziekkamer Oegstgeest te beluisteren, kosteloos tot eind dit jaar: muziekkamer-oegstgeest.org.

Musicoloog, docent, schrijver en componist Leo Samama. | Foto Hanne Nijhuis